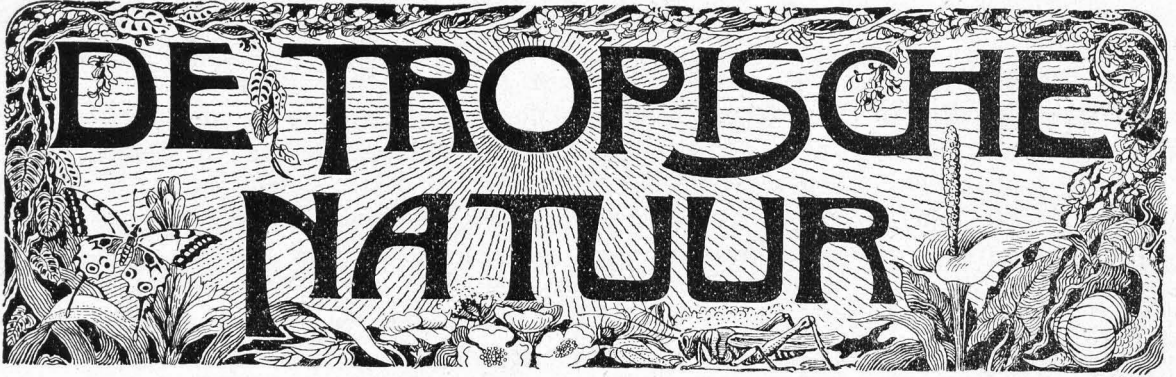

J-C

Redactie:

C. A. BACKER, *Buitenzorg.*
 A. J. KOENS, *Mr.-Cornelis.*
 D. DE VISSER SMITS, *Weltevreden.*

Adres der Redactie:

D. DE VISSER SMITS, *Zuiderweg 12,*
Weltevreden.

Levend en Dood Materiaal:

C. A. BACKER, Herbarium, *Buitenzorg.*

Vaste Medewerkers:

H. A. CLERX.
 Dr. Z. KAMERLING.
 Dr. J. C. KONINGSBERGER.
 Dr. W. DOCTERS VAN LEEUWEN.
 P. A. OUWENS.
 F. WEEHUIZEN.
 J. W. A. VAN WELSE.

Prijs per jaar f 6.50 — Leden der N. H. V. ontvangen het Tijdschrift gratis.

VAN EEN VRIJBUI TER ONDER DE VLI EG EN.

Tegen een op barre wijze door boorders gehavende dadapstam, in de gangen waarvan allerlei gedierte, tot een jonge waraan toe, hun domicilie gekozen had, slingerden zich de grillige wegen van een kleine zwarte, beweeglijke mierensoort. Op den stam, dicht bij de mierenheirbaan, zat een vrij groote, grijze vlieg, met groen iriseerende oogen, het lichaam hoog op de pooten, doodstil. Deze vlieg kende ik, d. w. z. niet haar naam, dat is zoo gemakkelijk niet met tropische beesten, maar aan haar voorkomen en aan haar hoogst-zonderlinge wijze van doen waarop ik haar reeds vroeger betrapt heb. Het rechte kon ik er toen niet van gewaar worden, maar thans staan de kansen beter. De kleine zwarte mieren scharrelen op hun gewone grillige wijze voorbij. Bang is de vlieg er blijkbaar niet voor; ze neemt van de scharelaartjes hoegenaamd geen notitie en zit maar onbeweeglijk te peinzen. Daar passeert een der miertjes met een wit voorwerpje in de kaken, ongetwijfeld een zeer kleine mierenbaby alias larve. Onmiddellijk had de vlieg het miertje met haar kostbaren last in het vizier, vloog snel op en versperde het den weg. Het bedreigde diertje liep in de zonderlingste en onberekenbaarste bochten heen en weer, maar de vlieg liet zich niet bedotten en versperde het miertje overal den weg. Eindelijk wist het miertje een schorsspleet te bereiken, waarin het snel wegdook. De vlieg zag blijkbaar in dat ze het spel had verloren en zette zich weer vlug op haar oude plaats, zenuwachtig schokkend met de vleugels, een blijk van hare opwindning door de verwoede jacht veroorzaakt. Vele

mieren passeerden nu weer, alle zonder vrachtje en de vlieg nam van hen als tevoren weer geen de minste notitie. Om de volwassen mieren was het haar blijkbaar niet te doen.

Zoodra kwam echter weer een mier met een larfje aangetrippeld, of de vlieg was onmiddellijk weer een en al actie. Weer hetzelfde radelooze gehol van het miertje en het even razend snelle beweeg der vlieg, die letterlijk overal tegelijk was, en de mier moles-teerde op de wijze van een kraai die een kapmeeuw een lekker beetje ontrooven wil. En ditmaal lukte haar opzet, de mier moest haar baby prijsgeven en de vlieg zag ik op haar plekje neerstrijken met het witte voorwerpje aan haar monddeelen gehecht, blijkbaar zoog zij het uit. Nu werd de vlieg op haar beurt buit en in een vangbuis overtuigde ik me, dat het witte voorwerpje werkelijk aan de proboscis hechtte en bij onderzoek kon ik niet anders concludeeren, dat het voorwerpje inderdaad een nog zeer jonge mierenlarve was. Nog eenige met witte bundeltjes sleepende mieren werden ingerekend en ook bij deze werd het „bundeltje” als een mierenlarve herkend.

Ik was benieuwd, of de vlieg zich bij één soort van mieren hield en of het haar alleen te doen was om mierenkinderen. Spoedig was ik in de gelegenheid hieromtrent meer gewaar te worden. Ten eerste merkte ik al spoedig, dat de vlieg ook bij de wegen van andere mierensoorten te vinden was en niet weinig verbaasd was ik, haar met haar kapersbedrijf bezig te vinden op de wegen van een zeer agressieve *Myrmicine*, een kleine zwarte mierensoort, die ik tot dusverre veel in of bij menselijke woningen aantrof. Ook dezen mieren wist zij de witte bundeltjes waarmede de mieren sleepten te ontrooven en weer met een zoo miraculeuze vlugheid, dat ze midden tusschen een tiental van dat kleine venijnige mierentuig, eene ervan van haar last beroofde zonder aangevallen te worden. En kort daarop trof ik de vrijbuitersvlieg aan bij een derde mierensoort, die haar nesten in de bedden van onzen moestuin had. En toen ben ik er eindelijk ook achter gekomen, dat de vlieg het niet alleen op versleepte mierenlarven voorzien had, doch meer in het algemeen, dat wat van hetgeen de mieren hadden buitgemaakt van hare gading was. Dat laatste exemplaar, het vierde dat ik had kunnen nagaan, roofde van een mier iets, dat geen mierenlarve zijn kon. De vlieg werd gevangen en de buit onderzocht en het bleek dat de vlieg ditmaal een mier van een stukje van een rups had beroofd, de stigmata en buikpooten waren nog zeer duidelijk te herkennen.

De kapervlieg, zooals we haar maar voorloopig zullen doopen, hoewel zij niet tot de roofvliegen (Asiliden) maar tot de familie der Muscidae (waartoe ook de plagerige huisvlieg is te rekenen) behoort, heeft geen stekende, maar zuigende monddeelen. Zij bezit een dergelijke tong als de huisvlieg en ze kan dus alleen vechten tot zich nemen. Het is wellicht mogelijk, dat zij mierenlarven stuk zuigt, maar waarschijnlijker is, dat de larven waarmede ik de mieren zag sleepen, geroofde en dus allicht reeds stukgebeten larven waren.

Daar de vlieg hier bij Bendoredjo volstrekt niet zeldzaam is, zal men haar ook elders op Java wel kunnen aantreffen. De belangstellende lezer(es) zal indien hij bij de mierenpaadjes eens een kijkje neemt, de vlieg wel kunnen aantreffen. Voor aanvulling dezer observaties houdt schrijver dezes zich zeer aanbevolen. De vlieg is zonder vleugels mede te rekenen, ongeveer 1 cM. lang. De oogen zijn bruin, groen isiseerend, het aangezicht is zilverachtig, de sprieten zijn van een gevederde borstel (arista) voorzien, de pooten zijn lang, en bruin van kleur, de thorax (borststuk) is bruingrijs, het achterlijf is bruinachtig met zwarte ringen en is met vrij lange zwarte borstels bezet.

De hier gevangen exemplaren zijn reeds onderweg naar Prof. DE MEYERE, de Hollandsche specialist voor Diptera en zodra de wetenschappelijke naam van de vlieg bekend is, zal ik die in dit tijdschrift opgeven.

Bendo Redjo, 1 Februari 1914.

S. LEEFMANS,
Entomoloog.

EXCURSIE NAAR EEN TROPISCH BOSCH.

(Vervolg).

De onvoldoende belichting in het bosch, die slechts een zwakke koolzuurassimilatie en een geringe chlorophylvorming ten gevolge heeft en die lianen en epiphyten naar boven drong, heeft andere planten een uitrusting gegeven om zonder of bijna zonder bladgroen en zonder koolzuurverwerking te kunnen leven. Het zijn de *saprophyten*. De koolstof, noodig voor alle organische verbindingen, nemen zij uit den grond, waar talloze plantenresten ze hen ook kunnen leveren. Afvalplanten, zooals hun goede Hollandsche naam hen noemt, zal men dan ook in de bosschen kunnen vinden. Allereerst behooren tot hen de *zwammen*, wier plantenlichamen als witte draden te vinden zijn onder, tusschen en over de afgevallen bladeren, bloemen en vruchten. Nu en dan zenden ze hun, dikwijls hoedvormige, vrucht- of beter sporelichamen naar boven. Van de hoogere of zaadplanten (*Panerogamen*) zijn er slechts enkele, die zich saprophytisch aan het boschleven hebben aangepast. Het zijn eenige *Orchideeën* en *Burmaniaceeën* en een paar *Gentianaceeën*. Van de laatste beschreef BACKER op blz. 49 e.v. van dezen jaargang *Cotylanthra tenuis* BL., waarnaar ik dan ook verwijs, terwijl ik de teekening van het plantje hierbij nog eens opneem. (Fig. 11). Alleen één punt uit dat artikel wil ik hier releveeren en wel de kwestie: is *Cotylanthra* een afvalplant of niet? Voor zoover onderzocht is het gebleken, dat de lagere planten (*Cryptogamen*) in staat zijn de humus als voeding te gebruiken en dat de hoogere planten daartoe niet instaat zijn, tenzij ze gebruik maken van de hulp van zwammen. Er zijn *Phanerogamen* als de beuk, de els en de koffie, die, hoewel voldoende bladgroen bezittend, toch putten uit de humus, maar dan door z.g. *microrhiza* d.w.z. zwamdraden, die waarschijnlijk symbiotisch met die boomen in hunne wortels leven. De genoemde *saprophyten* onder de hoogere planten zijn door hun bosch-

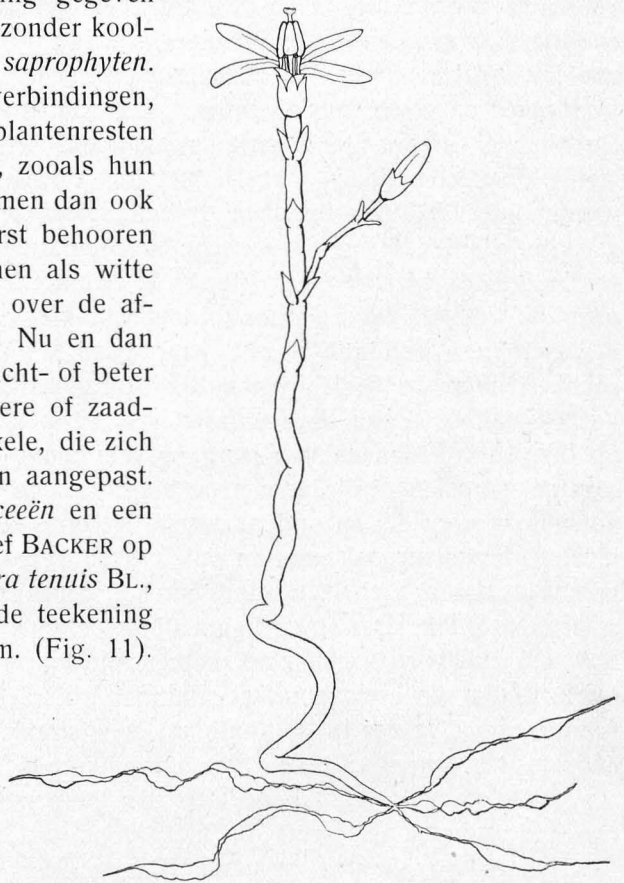

Fig. 11.
Cotylanthra tenuis BL.
2 × vergroot.